

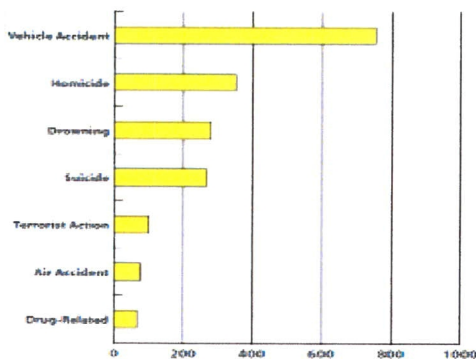
บทสรุปผู้บริหาร

โครงการ การยกระดับความปลอดภัยในการท่องเที่ยวของชาวต่างชาติตามมาตรฐานสากล

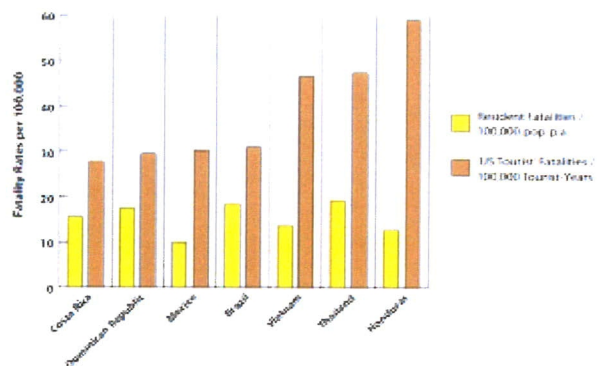
อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทที่สำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติ รายได้จากการท่องเที่ยวในปี 2553 ประเทศไทยมีรายได้สูงสุด 5.85 แสนล้านบาท และภูมิภาคที่ก่อให้เกิดรายได้ด้านการท่องเที่ยว สูงสุดคือ ยุโรป คิดเป็นร้อยละ 38.86 ของรายได้ทั้งหมด โดยจากข้อมูลพบว่านักท่องเที่ยวระหว่างประเทศของไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 7.51% จากสถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางมาประเทศไทยระหว่างปี 2548-2553 พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 11,516,936 คนในปี 2548 เป็น 15,841,683 คนในปี 2553 ซึ่งเป็นปีที่ประเทศไทย มีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุด

ในขณะที่การท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญต่อภาคเศรษฐกิจของประเทศ ปัญหาอุบัติเหตุทางถนนก็ยังเป็นปัจจัยเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อภาพพจน์และการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่อการมาท่องเที่ยวประเทศไทยได้โดยจากรายงาน Bad Trips International Tourism and Road Deaths in the Developing World ของมูลนิธิเอฟไอเอ (FIA Foundation) พบว่า อุบัติเหตุ เป็นสาเหตุการตายที่ไม่เป็นไปตามธรรมชาติอันดับที่ 1 ที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวสหรัฐอเมริกาเสียชีวิตในขณะท่องเที่ยวในระหว่างปี ค.ศ. 2005-2007 และประเทศไทยก็ถูกจัดให้อยู่ในอันดับกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตเนื่องจากการท่องเที่ยวอยู่ในอันดับต้นๆ โดยการเปรียบเทียบอัตราจำนวนผู้เสียชีวิตของประเทศนั้นต่อประชากร 100,000 คน ของประเทศไทยจะมีค่าอยู่ที่ประมาณ 18 คน ต่อประชากร 100,000 คน และเมื่อเปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวที่เสียชีวิตต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทย 100,000 คน พบว่าอัตราการเสียชีวิตของนักท่องเที่ยวอยู่ที่ประมาณ 48 คนต่อนักท่องเที่ยว 100,000 คน หรือมากกว่า 2.5 เท่า

Non-natural deaths of US Travellers Abroad 2005-2007
Source: US State Dept

Developing Countries: Indicative 'US Tourist' rates versus Resident Road Fatality Rates, 2005

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวทางสำนักงานเลขาธิการสภาวิจัยแห่งชาติ หรือ วช และสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย หรือ สกว จึงได้ให้การสนับสนุนงานวิจัยเรื่อง การยกระดับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติตามมาตรฐานสากล โดยมีทีมวิจัยจากมหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และสถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน ร่วมกันพัฒนางานวิจัยตามกรอบ 5 เสาหลักของทศวรรษความปลอดภัยทางถนน ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวได้ดำเนินการแล้วเสร็จ โดยมีข้อค้นพบจากงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ทั้งในเชิงข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย สำหรับผลสรุปโดยย่อของงานวิจัยที่สำคัญๆ ครั้งนี้คือ

การสืบสวนและตรวจสอบความปลอดภัยทางถนน ณ จุดเกิดเหตุ

ทีมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้ทำการพัฒนาแนวทางการสืบสวนสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุและการตรวจสอบความปลอดภัยทางถนน ณ จุดเกิดเหตุขึ้นมาเพื่อวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุเพื่อทำการวิเคราะห์และแสวงหามาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาจุดเสี่ยงเหล่านั้นต่อไป

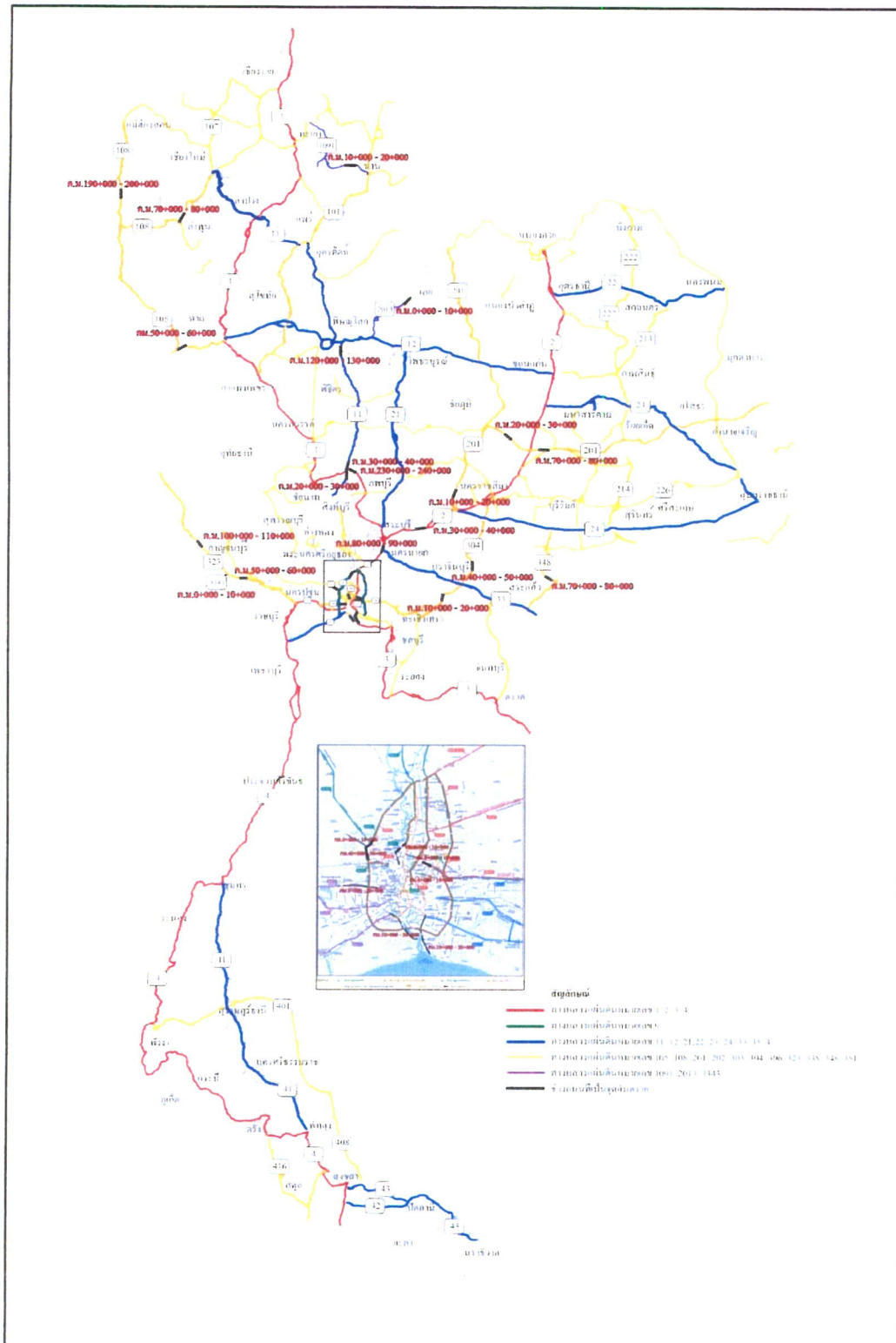
ตัวอย่างกรณีการสืบสวนอุบัติเหตุบนเส้นทาง 304

แสดงกรณีศึกษาจุดเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุบนถนนทางหลวงหมายเลข 304

ลำดับ	กรณีศึกษา
กรณีศึกษาจุดเสี่ยงในพื้นที่ศึกษา กม. 26+000 – กม. 29+000 และ กม. 42+000 – กม. 55+362	
1	รถโดยสารปรับอากาศเสียหลักตกข้างทางที่ กม. 29
2	รถชนกัน 16 คัน ที่ กม. 42-43
3	รถพ่วงบรรทุกพลิกคว่ำชนกับรถ 6 คัน ทางหลวงหมายเลข 304 ราชสีม-กบินทร์บุรีกม. 44-45
กรณีศึกษาจุดเสี่ยงนอกพื้นที่ศึกษา ทางหลวงหมายเลข 304	
4	รถโดยสารจ้างเหมาชนกับรถบรรทุกที่ กม.51+800 ต.เขาหินซ้อน อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา
5	รถพ่วงบรรทุกน้ำมันพลิกคว่ำ ทางหลวงหมายเลข 304 ราชสีม-กบินทร์บุรี กม. 75-76

การจัดทำแผนที่ความเสี่ยงของถนน

นอกจากการวิเคราะห์อันตราย ณ จุดเกิดเหตุแล้ว ทีมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารียังได้พัฒนาเครื่องมือในการวิเคราะห์ความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุในแต่ละเส้นทางของถนนทั่วประเทศโดยใช้ข้อมูลเชิงสถิติเพื่อกำหนดเส้นทางเสี่ยงต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาใช้ประกอบในการวางแผนการเลือกเส้นทาง การเฝ้าระวังอันตรายได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

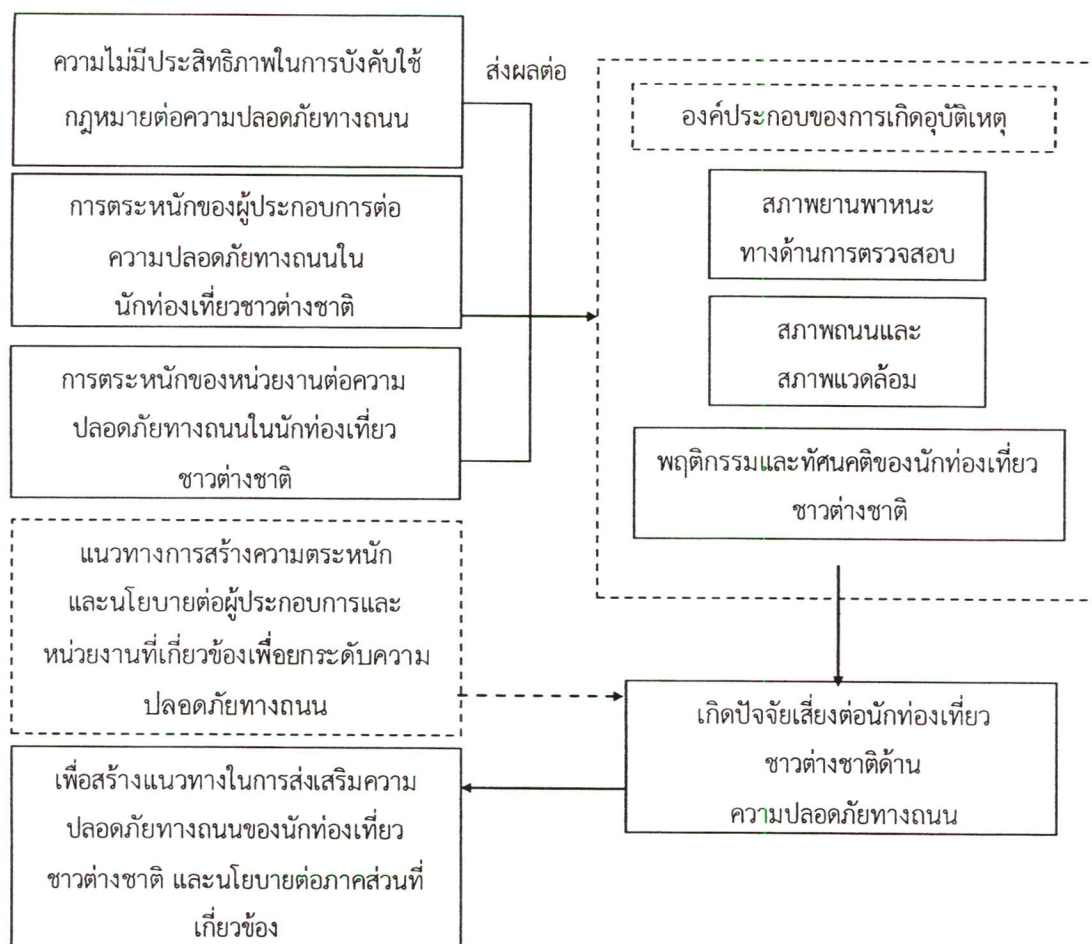
ภาพตำแหน่งจุดอันตรายบนทางหลวงทั่วประเทศ

การศึกษาเพื่อประเมินและวิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้พัฒนาชุดเครื่องมือเพื่อใช้ในการประเมินและวิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงพฤติกรรมของการเกิดอุบัติเหตุทางถนนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติโดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามซึ่งจากการศึกษาพบว่า

ผังแสดงการประเมินและวิเคราะห์สาเหตุปัจจัยการเกิดอุบัติเหตุทางถนนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

จากการวิเคราะห์ถึงปัจจัยและสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุทางถนนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติพบว่าความไม่ครอบคลุมของกฎหมายไม่มีประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายจากเจ้าพนักงานของทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการตระหนักรู้ถึงความปลอดภัยทางถนนในนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในระดับของปัจจัยที่มีความเสี่ยงต่างๆ จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งผู้ประกอบการด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบของการเกิดอุบัติเหตุทางถนนทั้งระบบ ทั้งในส่วนของยานพาหนะที่ไม่เข้มงวดต่อการตรวจสอบสภาพยานพาหนะหรือไม่เข้มงวดต่อการให้บริการเช่ายานพาหนะในการตรวจสอบใบอนุญาตขับขี่หรือความเข้าใจในการขับขี่ของผู้เช่า และการละเลยต่อสภาพถนนที่ไม่ชัดเจนหรือชำรุดซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติโดยตรงส่งผลทำให้เกิดความเสี่ยงทางด้านความปลอดภัยทางถนนต่อนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

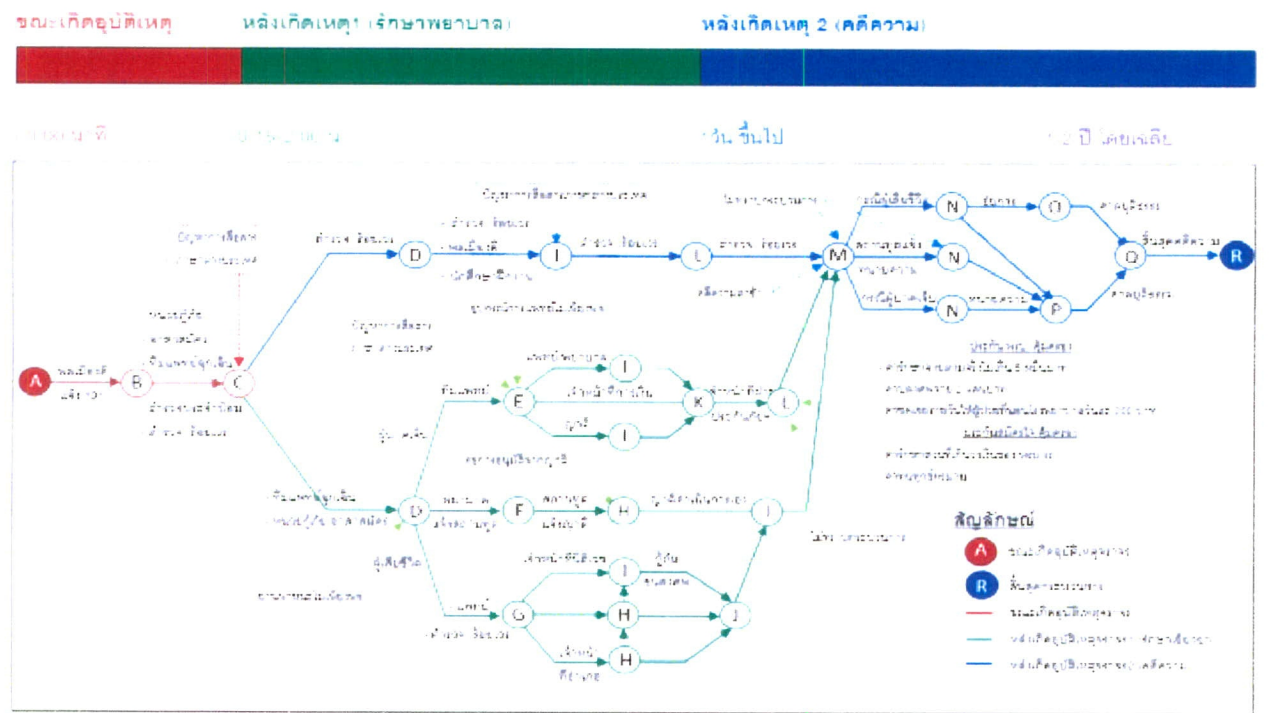

ระบบห่วงโซ่อุปทานความพึงพอใจของการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติหลังเกิดอุบัติเหตุจากการเดินทางทางถนน

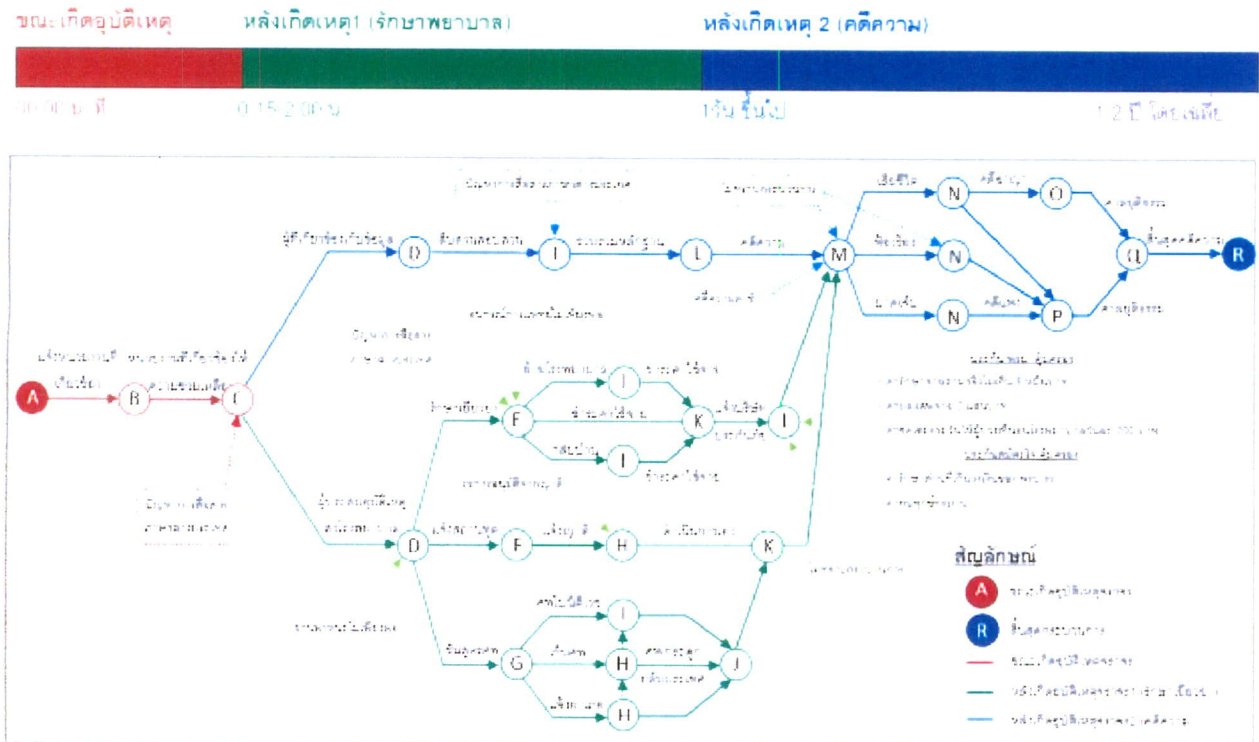
ทีมมหาวิทยาลัยนเรศวรได้ทำการศึกษาถึงห่วงโซ่อุปทานความพึงพอใจของการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ โดยได้ลงพื้นที่สืบสวนเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการตั้งแต่การเกิดอุบัติเหตุของนักท่องเที่ยวจนถึงการเยียวยารักษา (โซ่อุปทานของการช่วยเหลือ) เพื่อค้นหาปัญหาและอุปสรรคที่แท้จริง และนำไปสู่การมีระบบที่เอื้อต่อความปลอดภัยในการเดินทาง ไม่ว่าจะเป็นนโยบายด้านการเดินทางที่ปลอดภัย ยานพาหนะ รถโดยสารที่ปลอดภัย ซึ่งผลสรุปจากงานดังกล่าวได้จากการลงพื้นที่ สืบสวนกรณีศึกษาทั้งหมด 10 กรณีศึกษา มีวิธีการศึกษาปัจจัยปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นโดยใช้วิธีการสืบสวนอุบัติเหตุ ซึ่งแบ่งช่วงของกระบวนการออกเป็น 4 ช่วงคือ ก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ หลังเกิดเหตุ 1 และหลังเกิดเหตุ 2 ผลจากการศึกษาด้วยวิธีดังกล่าวสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมของการบริการที่พบทั้งปัญหาและอุปสรรคเทียบกับช่วงเวลาของการจัดการโซ่อุปทานสำหรับนักท่องเที่ยวที่เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน ได้ดังนี้

การบริการ กิจกรรม	ช่วยเหลือ	ดูแลรักษา	เยียวยา
	ขณะเกิดอุบัติเหตุ (During-Crash)	หลังเกิดอุบัติเหตุ 1 (Post-Crash 1)	หลังเกิดอุบัติเหตุ 2 (Post-Crash 2)
ด้านการขนส่ง (Transportation)	- ผู้ที่ให้บริการที่เกี่ยวข้องมีปัญหาการสื่อสารภาษา - ยานพาหนะไม่เพียงพอ - ลักษณะทางกายภาพของถนนไม่ดีซ้ำรูดเป็นเนินเขา	ในส่วนนี้ไม่พบปัญหาและอุปสรรค	ในส่วนนี้ไม่พบปัญหาและอุปสรรค
ด้านการจัดการ (Management)	- ไม่มีระบบการจัดเก็บข้อมูลสถิติอุบัติเหตุ - นักท่องเที่ยวต่างชาติ	- ศูนย์การแพทย์มีปัญหาการสื่อสารภาษา - ขาดบุคลากรในการรักษาพยาบาล - ขาดอุปกรณ์ เครื่องมือทางการแพทย์ - ปัญหาการอนุมัติจากญาติในการรักษา	- ผู้ที่ให้บริการที่เกี่ยวข้องมีปัญหาการสื่อสารภาษา - ไม่มีผู้รับผิดชอบค่ารักษาบริการของโรงพยาบาล - ไม่มีใคร แนะนำ ดูแลให้ความช่วยเหลือ
ด้านโครงสร้าง (Infrastructure)	ในส่วนนี้ไม่พบปัญหาและอุปสรรค	- ดำรวจผู้ที่ให้บริการมีปัญหาการสื่อสารภาษา - เอกสารที่เกี่ยวข้องเป็นภาษาไทยยากที่จะเข้าใจ	- ดำรวจผู้ที่ให้บริการมีปัญหาการสื่อสารภาษา - คดีความล่าช้า ไม่ต่อเนื่อง - ไม่ทราบกระบวนการเรื่องประกันภัย - ไม่ทราบกระบวนการการฟ้องร้อง

จากผลสรุปปัญหาและอุปสรรคที่พบในการลงสืบสวนอุบัติเหตุอุบัติเหตที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติทั้ง 10 กรณี ด้วยการค้นหาปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นรูปแบบแบ่งช่วงเวลา 4 ช่วงเวลา คือ ก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ หลังเกิดเหตุ 1 และหลังเกิดเหตุ 2 รวมถึงการลงพื้นที่สืบสวนโดยใช้รูปแบบของการลงพื้นที่สืบสวนทั้งสามรูปแบบซึ่งแล้วแต่กรณี จะได้ข้ออุปทานของการช่วยเหลือซึ่งประกอบด้วยโซ่ของเหตุการณ์และโซ่บุคคลหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในอยู่นั้น ซึ่งมีกระบวนการเชื่อมโยงที่เหมือนและแตกต่างกันไป ทั้งนี้เมื่อวิเคราะห์ถึงรูปแบบทั้งหมดที่ได้มา ทำให้สามารถสรุปข้ออุปทานของการช่วยเหลือที่เกิดขึ้นจริงทั้งหมดได้ดังภาพที่ 1 และ 2

ภาพที่ 1 แผนผังเหตุการณ์ (ข้ออุปทานของการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เกิดอุบัติเหตุทางท้องถนน)

ภาพที่ 2 แผนผังบุคคลที่เกี่ยวข้อง (โซ่อุปทานของการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เกิดอุบัติเหตุทางถนน)

ระบบการจัดเก็บข้อมูลการให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวที่ประสบอุบัติเหตุทางถนน

ทีมสถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน ศึกษากระบวนการจัดเก็บข้อมูลการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบเหตุทางถนน ที่เข้ามาในระบบการแพทย์ฉุกเฉินโดยครอบคลุมถึงนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ซึ่งพบว่าปัจจุบันมีโปรแกรมสำหรับการจัดเก็บข้อมูล ที่เรียกว่า ระบบสารสนเทศการแพทย์ฉุกเฉิน (ITEMS) ที่มีไว้เพื่อบันทึกข้อมูลดังกล่าว แต่ยังมีข้อปรับปรุงในส่วนของการจัดเก็บข้อมูลของในส่วนของนักท่องเที่ยวที่ไม่มีสิทธิใช้หลักประกันในการรักษาพยาบาลเมื่อเกิดอุบัติเหตุและระบบการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวยังไม่สามารถจัดเก็บข้อมูลของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ารับบริการนโรงพยาบาลได้ทั้งหมด ซึ่งในปี 2557 จะมีการปรับปรุงแบบบันทึกรายงานโดยการเพิ่มตัวแปรนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติบรรจุในแบบบันทึกในระบบสารสนเทศการแพทย์ฉุกเฉิน (ITEMS) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและเป็นจริงตามแบบมาตรฐานเทียบเท่าสากลต่อไป

โดยสรุป จากงานวิจัยของ วช และ สกว ดังกล่าว ทีมวิจัยผลและแนวทางที่สำคัญจากการวิจัย คือ

1. การจัดทำแผนที่ความเสี่ยง จุดอันตราย และแผนที่ความเสี่ยงภายในเส้นทางเพื่อการท่องเที่ยว
2. การศึกษาเพื่อประเมินและวิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ
3. การสืบสวนและตรวจสอบความปลอดภัย ณ จุดเกิดเหตุและโซ่อุปทานความพึงพอใจของการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติหลังเกิดอุบัติเหตุจากการเดินทางทางถนน
4. การจัดเก็บข้อมูลอุบัติเหตุทางถนนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

สิ่งที่ได้จากแผนงานวิจัยนี้มีประโยชน์ในการวิเคราะห์ความเสี่ยง การติดตาม ประเมินผล สถานการณ์ด้านอุบัติเหตุทางถนนที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยทางถนนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จากข้อค้นพบและเครื่องมือที่ได้พัฒนาขึ้นหากนำไปประยุกต์ใช้ในระดับพื้นที่เพื่อการวิเคราะห์ สังเคราะห์ พัฒนาแผนงานเพื่อการยกระดับความปลอดภัยทางถนนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้กับเมืองท่องเที่ยวหลักของประเทศไทยก็จะเป็นประโยชน์ต่อภาพลักษณ์ในการท่องเที่ยวของประเทศไทยต่อไป